

SCHELDE, De, dagblad opgericht te Antwerpen op 15 april 1919.

In feite was De Schelde de voortzetting van het dagblad Het Vaderland, dat (eveneens te Antwerpen) op 15 december 1918 het licht zag. De titelwijziging werd vooral uitgelokt, doordat er verwarring ontstaan was met het in Nederland verschijnend dagblad met dezelfde naam, alsook met de Belgische krant Het Vaderland die o.l.v. Leo van Goethem een vertaling bracht van La Nation Belge; bovendien werd in Vlaanderen ook nog Ons Vaderland, spreekbuis van Het Vlaamsche Front (1914-'22) verspreid. De Schelde kan in alle opzichten als de voortzetting van Het Vaderland beschouwd worden. Zo loopt b.v. de oorspronkelijke nummering door. Wat de strekking betreft: ook hier bleef De Schelde trouw aan de ideologie van Het Vaderland: in de eerste plaats Vlaamsgezind met aanvankelijk een duidelijke sympathie voor de Vlaamse liberalen. Van 1921 af distantieerde de krant zich, vooral onder impuls van hoofdredacteur Pol de Mont, steeds meer van de liberalen en wierp zich nu op als woordvoerder van Het Vlaamsche Front. Pol de Mont was in 1919 Frits Francken als hoofdredacteur opgevolgd. Wegens drukke beroepsbezigheden (kunstenaar en conservator van het Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen) nam Pol de Mont als hoofdredacteur in 1923 ontslag en werd toen opgevolgd door Willy de Hous. In 1927 verliet De Hous de redactie en van dit ogenblik af fungeerde Herman Vos als hoofdredacteur.

Tijdens het hoofdredacteurschap van Herman Vos heeft er zich in het beheer van De Schelde een belangrijke wijziging voorgedaan. Aanvankelijk werd het blad uitgegeven en beheerd door één man, nl. de drukker Gust Janssens. Na het overlijden van zijn vader is Gust Janssens jr. er door tal van financiële moeilijkheden niet in geslaagd de krant in zijn bezit te houden. In 1929 werd een naamloze vennootschap opgericht waarin o.m. J.A. Spincemaille en A. Henderickx zetelden. Een groot deel van de aandelen was in handen van Nederlanders, die trouwens reeds bij de oprichting van het blad, door toedoen van professor P.N. van Eyck en van P. H. Ritter, een belangrijke financiële bijdrage hadden geleverd uit erkentelijkheid voor de Vlaamse houding tegenover de Belgische annexionistische plannen in de Wielingenkwestie.

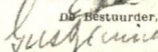
Geleidelijk ontstond er in Vlaams-nationalistische kringen onbehagen tegenover H. Vos' eerder gematigde houding. De Vlaams-nationalisten eisten van hem een kordater optreden inzake de toekomstige

PERSDIENST

"DE SCHELDE,"
Het Morgenblad van Antwerpen

M Pol de Montg.
medewerker.

Januari 1922
De Bestuurder,

lotsbestemming van Vlaanderen. Uiteindelijk zou Vos na de nederlaag van de Antwerpse Vlaams-nationalisten bij de verkiezingen in 1932 en vooral nadat Staf de Clercq in 1933 het Vlaamsch Nationaal Verbond (VNV) had opgericht, waarin Het Vlaamsche Front volledig genegeerd werd, naar de socialistische partij overstappen. Vos en Spinemaille verlieten De Schelde. De hoofdredactie werd nu waargenomen door H. van Puymbrouck en het beheer kwam voornamelijk in handen van A. Borms en A. Henderickx.

Eind 1933 bevond De Schelde zich in een benarde financiële toestand. H. van Puymbrouck stelde toen voor het blad voor 200.000 fr. te kopen en het aldus van de ondergang te redden. Aangezien Van Puymbrouck nooit dit bedrag bij elkaar heeft kunnen brengen, werd de financiële toestand van het blad steeds hachelijker. In september 1934 zocht de Vlaamse frontier Van Puymbrouck plotse-ling toenadering tot het VNV in een artikel „Ik word geroepen! Hier ben ik! Heil den Leider!” Waarschijnlijk hebben vooral de financiële belan-gen van De Schelde Van Puymbrouck tot deze koerswijziging aangezet. In 1936 kreeg uiteindelijk het VNV alle aandelen in handen, zodat de krant van dat ogenblik af beschouwd kan worden als de spreekbuis van het VNV. Op 15 november 1936 werd het blad herdoopt in Volk en Staat (z. aldaar).

LITERATUUR: A.W. Willemsen, *Het Vlaams-nationalisme 1914-1940. De geschiedenis van de jaren 1914-1940* (1969); - H.J. Elias, *Vijfentwintig jaar Vlaamse Beweging 1914-1939*, 4 dln. (1969); - M. Bergen, *Het Vlaamsnationalistisch dagblad „De Schelde” (1919-1936)* (onuitgegeven licentiaatsverhandeling Rijksuniv. Gent, 1973).

ELS DE BENS